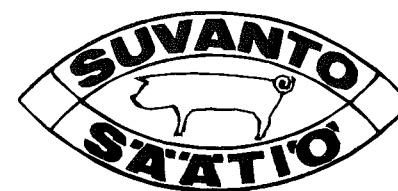

SUVANNON SEUTU

Lehmät pellossa keskellä talvea. Kuva on Väinö Pekkasen ottama, kun J. Paksun lehmät olivat laitumella ruispellossa tammikuussa 1930.

SUVANNON YMPÄRISTÖN
KOTISEUTULEHTI

N:o 1 • 1999
HELMIKUU

Ystävyyskuntayhteistyötä
viritellään Sakkolan alueelle,
sivu 3

Sakkolan perinne-
hanke etenee,
sivu 18

Pusikkotutkimukset ovat
karjalaisille
pyhiinvaellusta,
sivut 10-12

TOIMITUKSEN TUOLI

Hyvää uuden vuoden 1999 alkua ja elämänmenoa kohti vuosituhannen vaihdetta. Suvannon Seutu jatkaa ilmestymistään entiseen tapaan kahdeksan kertaa vuodessa.

Vuoden ensimmäisessä numerossa Suvanto-Säätiön valtuuskunnan puheenjohtaja Hannu J. Paukku kertoo vireillä olevasta ystävyyskuntayhteistyöstä Sakkolan nykyisen hallinnon ja niiden suomalaiskuntien välillä, joihin sakkolalaisia on runsaasti asutettu. Myös erilaisen avustustavaran keräystyö jatkuu edelleen.

Lempäälästä käsin on vireillä myös Sakkolan ja muunkin karjalaisen perinneaineiston keruu, siitäkin tarkempaa tietoa tämän lehden sivuilla. Ja kun asia pääsee etenemään, hankkeesta kerrotaan toki lisää.

Pitäjälehti odottaa edelleen lukijoiden kirjoituksia ja valokuvia.

Välillä ihmetellään, miksi joku kylä on enemmän esillä kuin toinen: selvänä syynä se, että joistain kylistä tulee enemmän materiaalia kuin toisilta – mitään arvojärjestystä tai muutakaan jakoa ei tule.

Kaikkien kylien tarinat ja valokuvat otetaan kiitollisuudella vastaan! Muistutettakoon kuitenkin, että aina oma juttu ei mahdu seuraavaan lehteen, vaan voi joutua pidempäänkin odottamaan vuoroaan.

Paukkupakkasista kohti aurinkoisia kevättalven päiviä!

-MRT

Sakkolan Kirkonkylän Nuorisoseura ry:n
VUOSIKOKOUS pidetään
sunnuntaina 7. päivänä maaliskuuta
1999 klo 14.00

Heikki Naskalilla, Metsäsaarentie 9,
Toutonen, Lempäälä.

Esillä sääntöjen määräämät asiat.
Johtokunta kokoontuu klo 13.30.

JK. samassa paikassa HIIHTO- ja
ULKOILUPÄIVÄ alkaen klo 11.

Tervetuloa

Johtokunta

VILAKKALAN KOULUPIIRILÄISET
kokoontuvat

28. maaliskuuta 1999 klo 13.00
ravintola Salud,
Tuomiokirkonkatu 19, Tampere.

Ilmoittautumiset iltaisin p. 03-2553 848
viimeistään 10.3. mennessä.

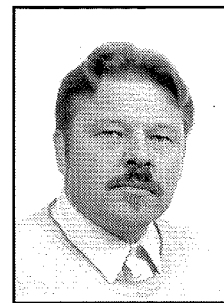
Tervetuloa kaikki joukolla mukaan!

TILAA OMA SUVANNON SEUTU!
VUOSIKERTA 80 MARKKAA

PAUKUN PALSTA

Petrovskoje- Romanski

Entisen
Sakkolan
alueita
hallitaan
nykyään
ainakin
kolmen eri
venäläisen
hallintoalueen
keskuksesta
käsin.

Sakkolan kirkolla on Gromovon hallintopaikka. Petäjärvellä sijaitsee Petrovskojeen hallintoalueen keskus. Vuokselassa, Käkisalmeen johtavan vesistön pohjoispuolella, Sakkolasta 1920-luvulla eronneella alueella, Kuninkaanristin kylässä, sijaitsee Romanskin hallintoalueen keskus.

Lisäksi voidaan katsoa myös Sakkolasta 1894 erotetun Metsäpirtin kunnan alueen kuuluneen vanhaan Sakkolan emäpitäjään. Metsäpirtissä on nykyään Zaporozkojen hallintoalueen keskus.

Gromovon alueeseen kuuluu Suvannon ja Taipaleenjoen pohjoispuoli. Sen hallintoalue alkaa Haitermaasta ja ulottuu aina Laatokalle saakka niin, että Laatokan saarista mm. Konevitsa kuuluu Gromovon hallintoalueeseen. Myös Pyhäjärven eteläiset kylät kuuluvat Gromovoon.

Suvannon eteläpuoli kuuluu Petrovskojeen alueeseen. Se alkaa Kiviniemen kosken eteläpuolelta ja siihen kuuluvat ainakin Petäjäjärvi, Röykkylä, Ojaniemi, Hovinkylä ja mitä ilmeisimmin myös Lapinlahti. Petrovskojeen raja Metsäpirtin ja Raudun (=Sosnovo) nykyisten hallintoalueiden suuntaan on ainakin minulle jäänyt epäselväksi.

Romanskin alueeseen kuuluvat

Vuokselan kylien lisäksi Sakkolan puolelta ainakin Kiviniemen pohjoispuoli, Kottila, Tikansaari, Viiksanlahti, Valkjärvi ja Kasarmin alue. Romanskin alueen pohjoisrajan kulusta minulla ei ole tarkkaa tietoa. Kuuluvatko Lupra, Pannusaari ja Voloska Romanskin vaiko Gromovon alueeseen, sitä en tiedä.

Suvanto säätiön edustajana tutustuin Petrovskojeen (=Petäjäjärvi) kunnanjohtajaan Jekaterina Ivanovna Malenkovaan ja Romanskin (=Vuokselan) kunnanjohtajaan Anatoli Anatoljevits Buiniin. Keskustelin heidän kanssaan mahdollisen ystävyyskuntatoiminnan aloittamisesta sellaisten suomalaisten kuntien kanssa, joihin on asutettu sakkolalaisia siirtoväkeä. Molemmat kunnanjohtajat innostuivat asiasta kovasti ja pitivät ystävyyskuntatoimintaa kannatettavana ajatuksena.

Suvanto säätiö on pyrkinyt ja pyrkii edelleen luomaan mahdollisuudet

sellaiselle ystävyyskuntatoiminnalle, jossa entisen Sakkolan nykyiset hallintoalueet olisivat ystävyyskuntasuhteessa sellaisten suomalaisten kuntien kanssa, joissa asuu runsaasti sakkolalaisia syntyperää olevia ihmisiä.

Alustavasti on tunnusteltu mahdollisuuksia Punkalaitumen, Lempäälän ja Vesilahden kuntien Varsinaisia ystävyyskuntaneuvotteluja ei ole vielä saatu edes alkuun, mutta yhteistoimintaa on viritelty ja käytännössä toteutettukin Sakkolan alueelle toimitetun humanitaarisen avun muodossa. Mikäli muutkin "sakkolaiskunnat" ovat kiinnostuneita ystävyyskuntatoiminnasta entisen Sakkolan alueen kuntien kanssa, niin Suvanto säätiö toimii mielellään välittäjänä ja voi järjestää yhteyksiä suomalaisten ja venäläisten kuntien kesken.

Hannu J. Paukku

Suvanto-Säätiön
valtuuskunnan pj.

Hannu J. Paukku ja
Romanskin kunnanjohtaja
Anatoli Buin Vuokselan
kunnanvirastolta.

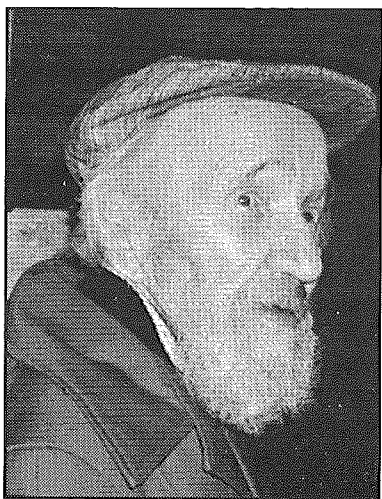

Tulkki Toivo Laidinen, Petrovskojeen kunnanjohtaja Jekaterina Malenkova ja Hannu J. Paukku Petäjäjärven kunnanvirastolla.

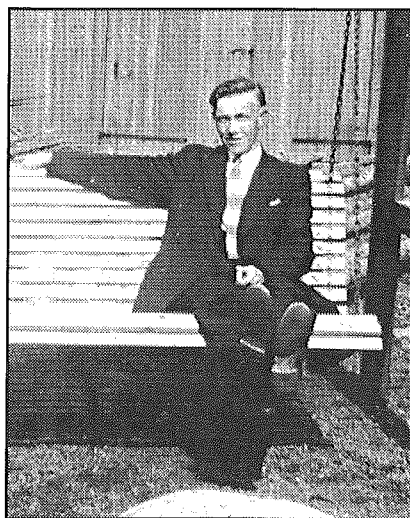
VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

90 vuotta täytti 21.1.1999 Viljo Äijö. Syntymäpäiväjuhlaansa hän vietti kotonaan Tampereen Multisillassa ystävien ja omaistensa seurassa. Hän on syntynyt Sakkolan Haparaisissa 1909. Viljo Äijö lähettelee terveisii kaikille tutuilleen.

85 vuotta täytti 13.11.1998 Viljo Naskali. Nykyinen asuinpaikkansa on Rantasalmi, entinen Sakkolan Ojaniemi.

75 vuotta täytti 14.9.1998 maanviljelijä, eläkeläinen Mikko Suikkanen Punkalaitumella. Mikko Suikkanen on rajajääkäripataljoonassa palvellut sotaveteraani. Hänen vanhempansa Ida, omaasukua Vanhanen, ja Filemon Suikkanen olivat kotoisin Röykkylästä.

80 vuotta täytti 27.1.1999 Osmo Kuisma Hyvinkäällä. Hän on kotoisin Sakkolan Haitermaasta.

70 vuotta täytti 27.10.1998 Elli Helle Saarinen, omaasukua Nykänen, Punkalaitumella. Vanhempien, Anna, omaasukua Ahlbergin, ja Matti Nykäsen kotikylä Sakkolassa oli Hovinkylä.

60 vuotta täytti 27.7.1998 maanviljelijä Voitto Kullervo Nihti Punkalaitumella. Vanhemmat Hilja, omaasukua Naskali, ja Väinö Nihti Ojaniemestä.

Jälkipolvi karttuu

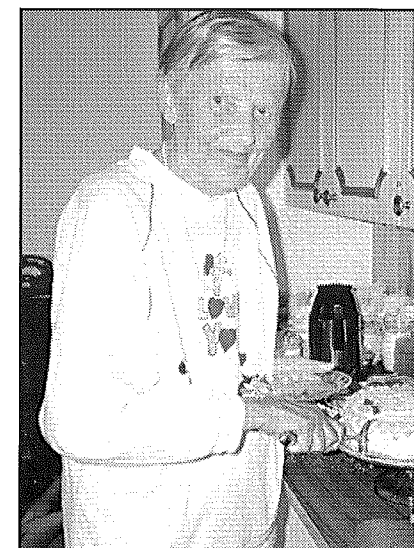
Äijä Martti Karonen on jo yhdeksän lapsenlapsenlapsen isoäijä. Tällä kertaa hänen lämpöiseen syliinsä on päässyt Mairen tyttären Merjan poika Roni Henrik Koivunen. Kasteveden toimme kesällä Sipilänmäeltä Laamasen kaivosta.

KUOLLEITA

Kultahäät

Sakkolan Vilakkalasta lähtöisin oleva pariskunta, Helga ja Erkki Kajarinne, ent. Eeva, viettivät Orivedellä kultahääpäiviään. Kuvassa mukana ovat Uolevi-pojan lapset Pasi ja Sirpa. Sirpa on 26.11.1998 valmistunut filosofian maisteriksi.

Martta Karvanen, omaasukua Savela, syntynyt 26.7.1915, kuoli 16.11.1998 Punkalaitumella. Hänen kotiseutunsa oli alkujaan Pohjanmaalla, sitten Karjalassa ja sieltä sodan jälkeen evakoksi Punkalaitumelle. Elämäsi ja vuosikymmenten työ oli varmasti raskasta, mutta kaiken teit kuitenkin meidän, lastesi, eteen. Siitä emme koskaan lakkaa olemasta kiitollisia. Toivoa meille kuitenkin tässä syvässä surussamme antaa Sinun kirjoittamasi runo:

*Marraskuu
jäätynyt maa askelten alla
pisarat kuin kyneleet
kimmeltää.*

*Harmaata, kuollutta kaikkialla
suru syksyn tuulella nyyhkyttää.
Itketkö kuollutta kukkasta
puiston?*

Itkeekö itseään jäinen maa?

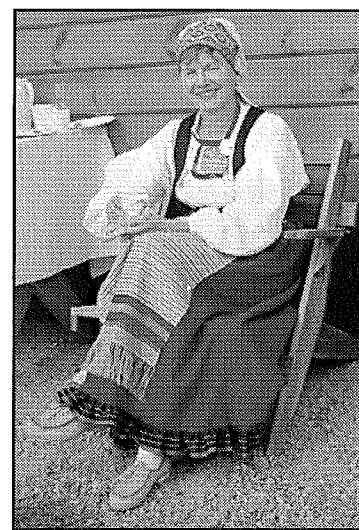
*Jättikö kesä kaipaavan muiston,
mennytään koskaan ei
takaisin saa.*

Mutta...

*nouseehan jälleen aurinko maan.
Jälleen sen säteet lämpöä jakaa,
kuin routaa ei olisi ollenkaan.*

Kiittäen
Lapset

KUOLLEITA

Lea Nuora, syntynyt 1942, kuoli syksyllä 1998. Hänet siunattiin Tampereella Kalevankankaan kappelissa 14.11.1998 haudan lepoon. Hän oli puoliso, äiti ja mummo, lämminhenkinen sukulainen ja ystävä, joka oli aina valmis auttamaan, kun me sitä tarvitsimme ja myötäeläjä niin ilossa kuin surussa. Kuvan Sakkolan puku on hänen itsensä valmistama.

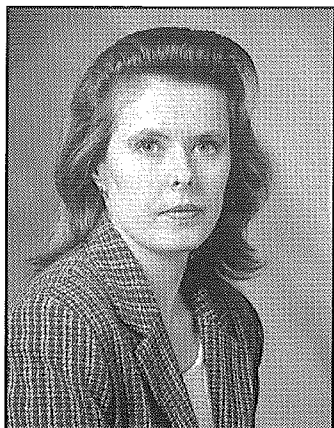
Kiitos, Lea, että olet ollut olemassa. Me kaipaamme Sinua. A-M.A.

Iida Kihlström, omaasukua Ukkonen, syntynyt 17.10.1910 Sakkolan Riiskassa, kuoli 17.11.1998 Rautjärvellä. Iida Kihlström toimi kaupan alalla suuren osan elämästään aloittaen jo pienenä tyttönä apulaisena isänsä kaupassa, kävi kansanopiston. Sotien aikana hän oli vastuullisissa lottatehtävissä, osallistui myös Punaisen Ristin ja Marttojen toimintoihin ja teki paljon käsitöitä, kutoi etenkin mattoja.

Hannu Jaakko Saretsalo, syntynyt 22.7.1933, kuoli 18.12.1998. Hän oli lähtöisin Sakkolan Valkjärven kylästä, ja viimeinen kotipaikka oli Punkalaidun.

Valmistuneita

Mervi Maarit Viskari on valmistunut 8.12.1998 filosofian maisteriksi Tampereen yliopistosta. Vanhemmat Pirjo ja Raimo Viskari Vammalasta. Raimo on syntyisin Sakkolan Vilakkalasta.

Tiina Sikiö on valmistunut 16.12.1998 Tampereen yliopistosta yhteiskuntatieteiden maisteriksi. Tiinan isovanhemmat ovat Eino Sikiö Sakkolan Hovinkylästä ja Tyyne Sikiö, omaasukua Naskali, Lapinlahdesta.

Tapio Karvonen Turusta on valmistunut 20.1.1999 valtiotieteiden maisteriksi Turun yliopiston yhteiskuntatieteellisestä tiedekunnasta pääaineenaan yleinen valtio-oppi. Vanhemmat Liisa ja Veikko Karvonen, Veikko on kotoisin Sakkolan Petäjärveltä.

Lusikoita löytyi

Vapaussodan Venäjänsaaren retken Riiskan miesten lusikoita on löytynyt tähän mennessä kaksi. Jouko Tatti Punkalaitumelta soitti, että hänen isänsä Väinö oli lahjalusikallaan syönyt aina elämänsä loppuun v. 1971 saakka.

Lusikka on tallella ja nyt arvoesineiden kanssa kaapissa. Lusikka on kulunut ja kun hopea on pehmeää, vähän kolhiintunutkin, sillä on ikään kuin naputeltu jotain – olisivatkohan lapset olleet asialla?

Isä-Väinö oli ahkerasti käynyt venäjänsaarelaisten kokouksissa ihan viime vuosiin ja silloin tavannut Helsingissä muun muassa Jussi Luostarista, retkeen osallistunutta. Hänelläkin voisi olettaa olleen tuollaisen lusikan.

Seuraavaksi soitti Taimi Pukki, (omaasukua Paussu, Vaskelasta,) Tampereelta. Hänen isänsä Juho Paussu oli myös koko ikänsä syönyt vapaussotalusikallaan aina kuolemaansa v. 1971 asti.

Lusikkansa hän otti rintamalle mukaansa, muuten se ei olisi säilynyt. Äiti ei lapsien lisäksi paljoakaan voinut ottaa evakkoon mukaan. Lusikka on nykyisin Taimin Teuvo-veljellä Teuvalla.

Me jälkipolvi oletamme, että miehet ovat tervetuliaisuokailussa päättäneet aina syödä saamallaan lahjalusikalla, tuskin he muuten olisivat niin tarkoin tähän pitäytyneet. Hauskaa tässä on vielä se, että me lusikkajätilaiset olemme toisillemme sukua useammankin suvun kautta.

Paula Koho,
Lappeenranta

Mestari-
hiihtäjälle stipendi

Suvanto-Säätiö muisti tammikuussa sakkolaisjuurista mestarihiihtäjää, Lempäälässä asuvaa Sisko Kiiskää.

Näkövammaisten sarjassa hiihtävä, muun muassa paralympiamitaleita, suomenmestaruuksia ynnä muita saavutuksia suksinut Sisko sai säätiöltä tuhannen markan kannustusstipendin.

Lahjoituksen luovutti ja menestystä

toivotti säätiön puheenjohtaja Esko Kallonen.

Tammikuussa Sisko Kiiski osallistui Sveitsissä järjestettyihin vammaishiihdon MM-esikisoihin, varsinaiset maailmanmestaruuskisat hiihdetään vuoden kuluttua.

Karjalaisuuden
vaalimisen vaikeus

Sodan jälkeen syntyneenä, Karjalassa käymättömänä ja hämäläisten ikätoverien parissa eläneenä karjalaisuus on minulle muodotumassa kuriositeetiksi. Serkusten suuri ikäjakama ja hajallaan ympäri Suomea asuminen on vieraannuttanut murteestakin. Vanhempi sukupolvi sitä kiittävästi käyttääkin, mutta aina vain vähemmän kuulee haastamista, puhumattakaan, että itse yrittäisi. Perhejuhlissa on pöydässä piirakat ja munavoi, mutta että arkiruoaksi potlohkoo tai muuta karjalaista hyvää ruokaa! Niitä vain oudoksuttaisiin.

Mikä neuvoksi? Ongelma on mielestäni kaikkien yhteinen. Mitä on sisimmältään karjalaisuus? Miten sitä pitäisi vaalia aitoutta menettämättä? Kertokaa te, jotka olette sen syntymässä sisäistäneet. Ovatko karjalaisten yhdistykset avoimia kaikille?

Uskon, että moni nuorikin haluaisi perehtyä näihin asioihin, ja omassa elämässään toteuttaa perinteitä ja olla niistä ylpeä.

Ehdotankin lehteenne palstaa, jossa kutsutut kirjoittajat kertoisivat eri aihepiireihin keskittyen karjalaisista tavoista nykyään. Miten ne ovat

vuosikymmenien aikana ja uusien sukupolvien myötä muuttuneet, mikä on enää aitoa, mikä alkuperäistä.

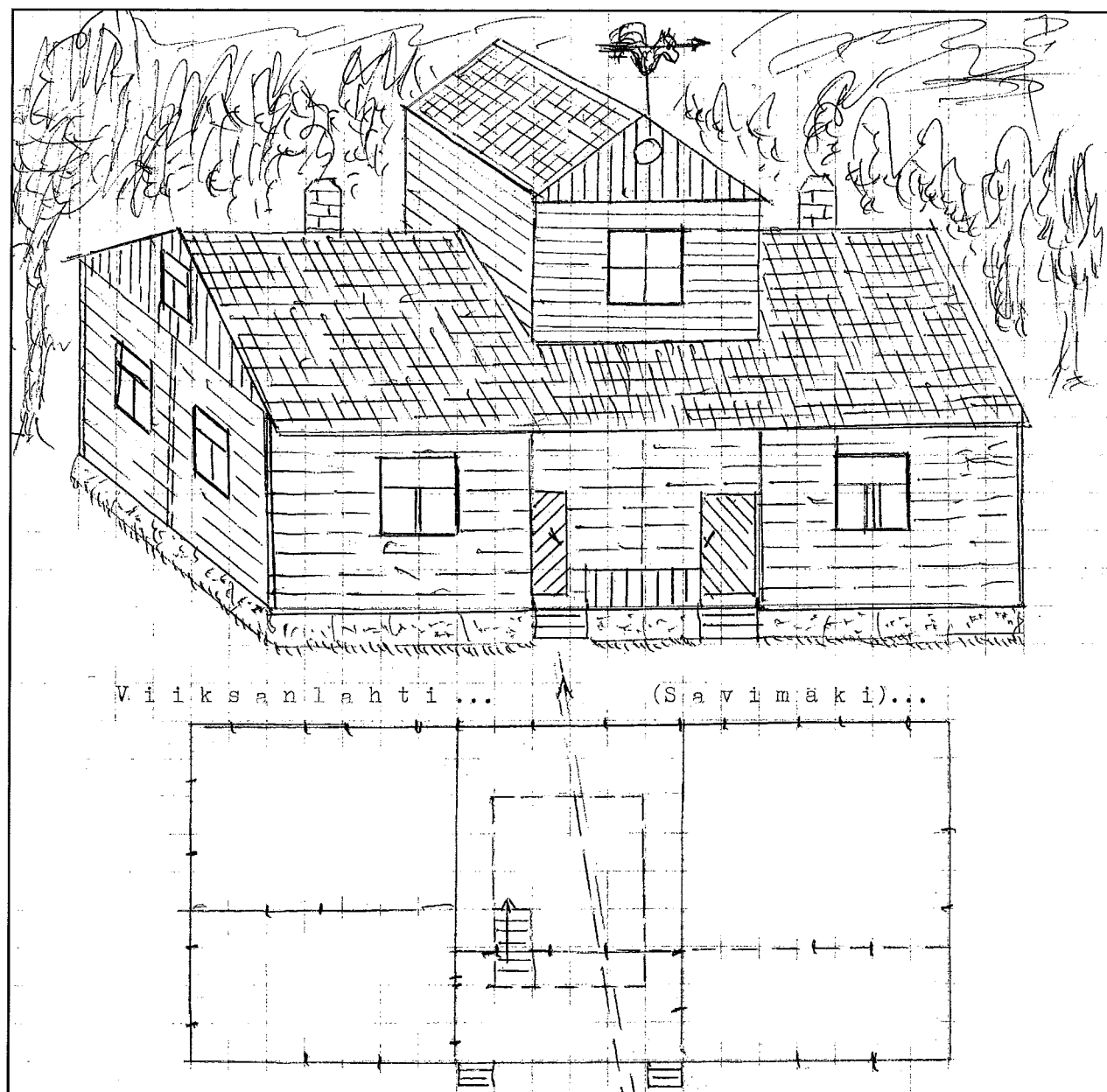
Myö kyl ajellaa nykypäivän autol ja kirjoitella tietokoneel, syyvää työmaaruokalas ja kuunnellaa monelaist musiikkii ja käyvää ulkomail, mut mis voip tavata samaheimolaisii. Harrastuksen karjalaisuus, laulaminen ja yhes oleminen, sitä mie perrääkuulutan.

Kysyn vaan, nimimerkki
"Onks muitakii yhtä tuhmii"

Lapsuuden kaverit koolla

Koko iloinen joukko lapsuuden kavereita, Sakkolan Petäjäjärven tyttöjä ja poikia, kokoontui Tampereella Raili Niemisellä. Vasemmalta Eila Junno os. Lamppu, Inkeri Juudi os. Ryyppö, Anna-Liisa Kallio os. Karvonen, Kirsti Miettinen os. Kallonen, Raili Nieminen os. Lamppu, Kyllikki Ryyppö, Salme Viljanen os. Lamppu ja Erkki Kallonen. - Tapaamisen tunnelma oli lämmin, kertoo kuvan lähettänyt Eila Junno.

Muistoja Viiksanlahden Savimäeltä

Oheinen piirustus on Viiksanlahden kylästä, Savimäeltä, jossa meillä oli viimeinen koti ennen sotia. Isäni ja naapurimme Juho Kuisma olivat sen talon ensin ostaneet yhdessä. Sitten kun tuli jako, joka oli meille myötämielinen, kun saimme tasaisen

pellon aina Suvantoon asti, meni meidän tilaosuus.

Tuota talon yläkerran ikkunasta näkyi seitsemän kylää ja kiikarilla olisi ehkä näkynyt enemmänkin, jos olisi ollut mukana.

Oli siinä hyörinää, kun rakennusvaiheen aikana eräs

valkjärveläinen ammattimies teki ensin betoni-tiilet käsityönä. Sai siinä iskeä monesti nuijalla, tai miksi sitä työkalua sanottiinkaan. Sitten alkoi muuraustyö, jota kesti lähes kesän ajan ja pitkälle syksyyn.

Isäni laittoi navettaan vesijohdon,

joka vedettiin mäen alta, noin 150 metrin matkalta ja ylämäkeä kaiken aikaa. Pumppu-Jussi oli sen rakentaja, Savimäeltä kotoisin, eli Kermisen Juho, joka oli ammattilainen siinä hommassa. Se putki oli ehkä 1,5 – 2,0 tuuman putkea, jonka päähän laitettiin Boda-pumppu, jolla vesi nostettiin isoon säiliöön ja siskoni Lyyli oli usein sen pumpun kimpussa, ja vesi sen kun lorisi säiliöön.

Säiliö oli noin 1,5 kuutiota, jotten kyllä siinä sai toisenkin kerran pumpun vartta heiluttaa, ennen kuin säiliö täyttyi. Navetan puolella oli sitten vesikupit jokaisen lehmän edessä ja saivat niistä vettä tarvittaessa.

Naapurikin rakensi sitten myöhemmin navetan hirrestä, ja käymälän. Kun kerran sotapojat olivat harjoituksissa läheisessä metsässä, niin eräs koiranleuka oli nähnyt, kun joku teki niinkutsuttua liukuminaa, ja sanoi: voi, ku oo iso per...Niin olihan se rakennettava helpotuslaitoskin.

Kävimme usein uimassa Suvannolla, omaa peltoa pitkin mentiin, ylitettiin rata ja siinä se olikin jo. Vaatteet pois vaan ja uimaan. Saimme vielä kävellä Suvannon rantaa lähes sata metriä kuitenkin, ennen kuin vesi oli napaan asti. Niin oli laakeaa, että jottavonkalle asti ei saanut mennä, sillä siinä kävi niin kova virta, joka olisi vienyt mukanaan.

Pois tullessamme ostettiin limsaa Parantolan myyjältä ja niin oli juotavaa kotimatkalta.

Muistan hyvin, kun olin kyntämässä ja sai kävellä lähes puoli kilometriä toiseen päähän. Tuli siinä ikävä usein ennen kuin oli perillä toisessa päässä, ja hevoselle se oli erittäin rankkaa, kun levättiin vain toisessa päässä. Samoin oli laita astuvoidessa.

Mutta siitä jaosta vielä:

Teuvo, Juhon poika, oli joskus aikaisemmin isän kanssa sopinut siitä, kumpi kutakin puolta viljelee ja olivat vetäneet siitä arpaa. Arpa lankesi niin, että isäni sai kylänpuoleisen maan omakseen ja Juholle meni tietysti toinen puoli, joka oli hieman mäkisempi ja siten vaikeampi viljellä. Niinpä Arvi, ollessaan astuvoimassa,

hän oli pudonnut astuvan piikkiin ja satuttanut jalkansa siihen. Olivathan he vähän kateellisia siitä, että meillä oli kuin pöytälautaa koko pelto Palteille ja sen alapuolelle asti.

Eräänä kauniina kesäpäivänä, kun vehnä oli hyvin valmista, niin me käytiin sitä niittämään, ja kun oli niitetty, niin sitten vaan puimaan. Kun oli puitu, niin valjastettiin hevonen ja sillä vehnämyllyyn. Tultuaan sieltä äitini laittoi tulen uuniin ja rupesi paistamaan pullaa. Niin tapahtui, että aamulla vilja oli vielä korressa kiinni, niin illalla jo juotiin pullakahvit. Oli se tosi nopeaa toimintaa. Ei sellaista usein satu, jos ollenkaan sitten...

Varsinainen jakotoimitus tapahtui, kun Vilho meni vanhojen katteloiden kanssa tuvan katolle ja rämisytti niitä, että toimitusmiehet kuulevat sen ja suuntaavat sen mukaan vetäen näin rajaa taloa kohti. Siitä sitten mentiin karttojen mukaan suoraan Suvannon rantaan.

Olihan tästä jaosta pientä eripuraakin aina silloin tällöin, mutta tehty mikä tehty. Olihan Teuvo saanut isältään valtuudet arvan vetoon siitä, kumpi viljelee kumpakaan puolta. ”Oksasel on onnen ohjat, Luojalla lykyä avaimet”.

Minua muuten pyydettiin, että tekisin korjauksen erääseen kirjoitukseen Suvannon Seudussa, vuoden viimeistä lehteä koskien. Hännikäisen navetasta oli hieman virheellistä tietoa. Luultavasti Marialle ei ole ilmoitettu asian oikeaa laitaa, sillä eihän Kuismalla ollut osaa eikä arpaa meidän navetan suhteen, se oli yksin meidän omistuksessa kokonaan, vain maat olivat yhteiset ennen jakoa. Ja yhden omenapuun isä antoi heille, kun pyysivät.

Mitä nykyiseen puutarhaan tulee, niin nykyiset omistajat ovat istuttaneet nykyisen puutarhan, johon meillä ei ole mitään sanomista. Hyvä kun kerran vuodessa saamme siellä käydä katsomassa entisiä maatilojamme ja rakennuksia, mitkä vielä ovat pystyssä. Mutta, ollaan ystäviä ja kesällä taas tavataan!

Pentti Hännikäinen,
Pirkkala

Perhe- historian seminaari puhuu sukupolvien ketjusta

Muistot ovat tarttumakohtia elämään. Jokainen meistä kantaa mukanaan muistoja edellisistä sukupolvista kertomuksissa, esineissä ja valokuviissa. Karjalan liiton järjestämässä perhehistorian seminaarissa haetaan sukupolvien välistä yhteyttä näistä tarttumista.

Karjalatalolla 13.3. järjestettävän perhehistorian seminaarin monipuolinen luennoitsijakaarti johdattelee osanottajat suvun ja perheen historian jäljille. FM Päivi Partanen puhuu karjalaisen naisen elämäntapaista liiton elämäkertakeruun pohjalta. T Pirkko Sallinen-Gimpl valottaa miehen elämää esineiden valossa. Valokuvaaja Raakel Kuukka kertoo, kuinka lähestyä perheen historiaa valokuva-albumien kautta. FM Mervi Piipponen tarkastelee perheen elämänpiiriä rakennusten kautta. Puheenvuoroissa pohditaan myös esimerkiksi evakkoesineiden tunnearvoa ja karjalaisten vahvaa muistelukulttuuria.

Päivän aikana esinetutkija ja paperikonservaattori antavat seminaarinaisille neuvoja vaikkapa isoäidin kapioiden ja suvun kirjeenvaihdon hoidosta. Kahvipöydässä on tarjolla makumuistoja isoäidin karjalaisesta reseptikirjasta.

Seminaariin ilmoittaudutaan Virpi Mettäselle numeroon 09- 757 3497.

Kotikylän kuulumisia Tikansaaresta

Monesta Sakkolan kylästä on kerrottu jo useaan otteeseen, mutta yksi tuntuu olevan unholassa: Tikansaari. Se sijaitsee Vuokselan rajan tuntumassa ja kasarmien lähellä. Olemme kyllä käyneet siellä kylässä monta kertaa ja suurella joukolla. Olen Manu Suikkasen tytär Irja. Minä kävin kolme kertaa, ennen kuin sinne pääsi luvalla.

Minulla on ollut neljä veljeä, he kaikki ovat jo poissa joukostamme, ja yksi sisko Aura. Veljien lapset ovat osallistuneet Kannaksen matkoihin.

Arto on syntynyt Sakkolassa, joten hänellä on kiinnostus sinne. Minä kävin ensimmäistä kertaa vuonna 1987. Hilikka Leinosen kanssa emme olleet varmoja perille pääsystä, kun kylä oli niin lähellä kasarmia. Tunne oli sanoinkuvaamaton, kun seisoin kotipihalla. Koti oli paikoillaan, mutta ränsistynyt. Talossa oli neljät asukkaat.

Nyt kotini on palanut, olen kiitollinen, että kävin jo silloin. Nyt suvustakin on poistunut jo moni. Ennen kaikkea vanhempamme. Vuonna 1990 Unto-veli vaimoineen oli porukassa, sekä Eino-veljen lapset. Aarnen poika Kari oli pienin, syntynyt sota-aikoihin, mutta isän ja äidin maisemat tutkittiin.

Eino-veli kaatui jo talvisodassa, Osmo ja Raili jäivät pieniksi – Osmo noin kaksivuotiaaksi ja Raili oli vain kaksiviikkoinen evakkoon lähtiessä. Vaan jatkosodan aika kotona antoi muistoja, että osasivat etsiä kotinsa rauniot Saviojalta. He ovat tutkineet pusikot moneen kertaan jälkipolviensa kanssa.

Tikansaari on ennenkin ollut kasarmien vaikutuksen alainen, sinne meni maitoa, voita, leivonnaisia kaupaksi, ja kanssakäyminen oli vilkasta.

Kylässä asui kasarmien henkilökuntaa, esimerkiksi Toivo Honkaniemi, ja tietysti muitakin, mutta heidän perhe käy siellä usein. Maire on ollut kanssani samalla matkalla.

Kasarmi tuntuu nytkin olevan

Manu Suikkasen perhe vuonna 1931, ja kesäasukkaat.

Suikkasen pihalla. Unto, Irja, Raili, Arto, Osmo ja Aura.

vahvasti edustettuna. Meille ennen oli Vuokselan rajalla kohtaamispaikkana pieni lampi. Sinne suuntaamme joka matkalla nytkin, syömme eväät rannalla – ja tuntuu, kuin emme olisi koskaan pois lähteneetkään.

Kekkosia on edustanut Jorma vaimoineen, sekä Pekka Höök. Jormakin on jo poissa.

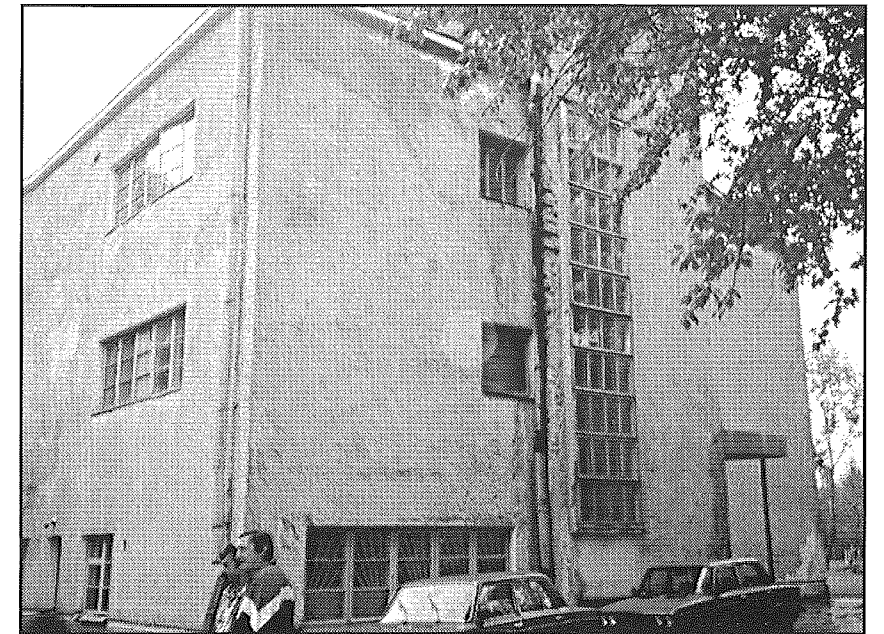
Lapsuutensa asuivat kylässä myös Santalat. Unto ja Taimi olivat mukana, vaikka heidän koti onkin Valkjärven rannalla.

Olemme päässeet kasarmiakin katselemaan kaksi kertaa. Se oli meidän nuoruuteemme kuuluva elokuva- ja tanssipaiikka. Kottila on nykyisin lomapaikka, sieltä lapsena kerättiin pähkinät.

Olen käyttänyt tässä naistenkin kohdalla vain entisiä nimiä, koska niistä heidät parhaiten tunnistaa.

Olemme myös kiertäneet Kirkonkylän, Käkisalmen, Valamon ja monet tutut kylät. Vieraammat ihmiset eivät ymmärrä karjalaisten pusikkotutkimuksia, mutta meillehän se on aina kuin pyhiinvaellusmatka.

Irja Markkanen,
Imatra

Kasarmien rakennuksia. Upseerien asuintalo kuvattuna 1993.

Lisää kuvia vielä seuraavalla sivulla.

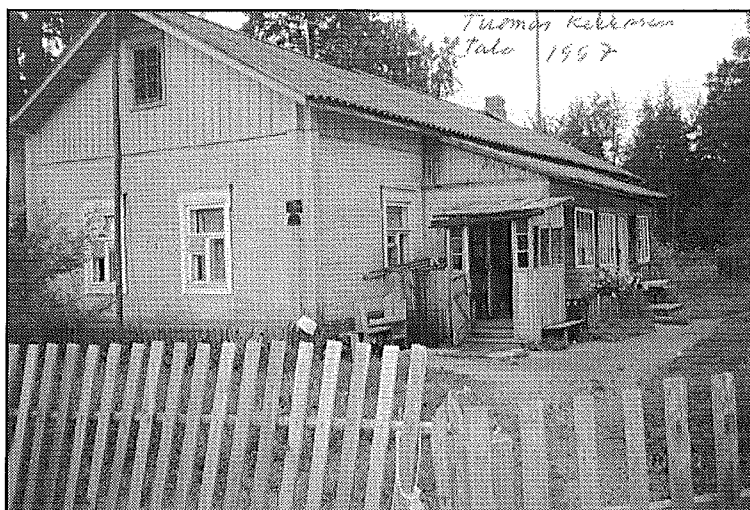
Kylän entinen suosituin kohtaamispaikka oli pikkulampi. Siellä nytkin aina käymme; tässä retkeläiset ruokatauolla.

Suikkasen talo ikuis-
tettiin
1987. Nyt-
temmin ra-
kennus on
palanut.

Emil Leinosen talo. Kuvattu vuonna 1987.

Tuomas Kekkosen talo. Siinä asutaan vielä.

Palaneen kodin paikalla on linja-auto-
pysäkki. Autot kulkevat Vuokselaan.

Lahjoituksia toivotaan vielä – paljastusjuhla ensi syyskuussa

Meitä Karjalan heimon jäseniä muutti Pirkanmaalle noin 35 000 henkeä. Jo 1950-luvun alussa herätettiin ajatus karjalaisen muistomerkin pystyttämiseksi Tampereelle. Eräiden silloisten vaikuttajien poismenon johdosta hanke silloin raukesi.

Neljä vuotta sitten kaupunki nimesi toimikunnan, joka sai tehtäväkseen kartoittaa ja nimetä eräät vielä nimeä vailla olevat keskeiset puistoalueet. Tampereen Karjala-seura teki silloin kaupungille esityksen, että yksi uusista nimettävistä puistoalueista nimitettäisiin Karjalapuistoksi. Kaupunki hyväksyi esityksen ja Karjalapuistoksi nimettiin Kalevankankaan hautausmaata vastapäätä oleva, Kalevantien-Kaupinkadun ja Takojan kadun välinen puistoalue.

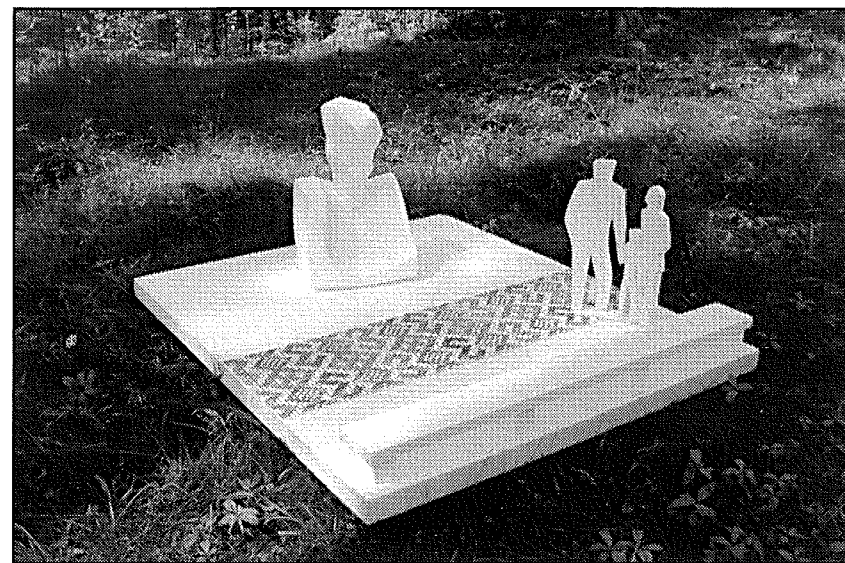
Helmikuussa 1997 muodostettiin karjalaisjärjestöjen yhteinen toimikunta karjalaisen muistomerkin saamiseksi puistoon. Tampereen kaupunkia pyydettiin mukaan hankkeeseen ja kaupunki nimesikin omana edustajanaan toimikuntaan kuvataideintendentti Sirpa Joenniemen.

Lisäksi kaupunki lupautui suorittamaan puistoalueen kunnostustyöt ja valmistamaan peruslaatan muistomerkkiä varten.

Muistomerkin pystyttämällä halutaan arvostaa ja kunnioittaa sitä työtä, mitä Pirkanmaalle muuttaneet karjalaiset ovat tehneet uusien kotiseutujensa hyväksi. Samalla muistomerkki kertoo tuleville sukupolville historiallisesti ainutlaatuisesta muuttoliikkeestä, kärsimystiestä ja sopeutumisesta, minkä heimo koki joutuessaan kotiseutunsa jättämään.

Toimikunta lähti ripeästi hankkeen toteuttamiseen, lähtökohtana muistomerkin pysyttäminen Tampereen kaupungin 220-vuotisjuhliin tämän vuoden syysyyn

Muistomerkki Karjalapuistoon Tampereelle

Muistomerkistä on tehty pienoismalli.

mennessä. Muistomerkin valmistaminen annettiin tunnetun nokialaisen kuvanveistäjän, Mauno Kiviojan tehtäväksi. Kustannusarvio muistomerkin valmistamisesta ja pystyttämisestä on 100 000 markkaa.

Tampereen Seudun Osuuspankkiin ja Merita-pankkiin avattiin lääninhallituksen luvalla keräystilit, joille toivotaan edelleen lahjoituksia muistomerkki hankkeen toteuttamiseksi. Pääasiassa yksityisten, mutta myös eräitten yhteisöjen lahjoituksina rajaa on tähän mennessä kertynyt noin 60 000 markkaa. Keräystilit ovat Osuuspankissa 573008-2110092 ja Meritassa 114650-1252115, ja tilillepano on maksuton.

Meille karjalaisille kohtalokas päivä on 19.9.1944, sillä silloin solmittiin aselepo, joka lopullisesti sinetöi

kotiseutumme menetyksen. Tämä päivä 19.9. on myös tänä syksynä valittu muistomerkin paljastus- ja luovutuspäiväksi.

Juhlapäivä aloitetaan jumalanpalveluksella Kalevan kirkossa. Sen jälkeen Karjalapuistossa on muistomerkin paljastus- ja luovutustilaisuus. Iltapäivällä yliopiston juhlasalissa vietetään karjalainen juhla.

Toivomme, että mahdollisimman moni tämänkin lehden lukija merkitsisi jo nyt juhlapäivän muistiinsa, ja saapukaa runsain joukoin juhliin. Jumalanpalveluksen jälkeen on tilaisuus myös ruokailuun.

Vilho Ranki,
Tampere

Lotat Sakkolassa 1939-40

Sakkolalaisten lottien toimintaa muistelee Tyyne-Kerttu Virkki vuosilta 1939-40.

Viereisen sivun vanhat kuvat ovat Hellin Kuupon, Elina Sipiläisen tyttären albumista.

Kuluneen vuoden alkupuolisko repi meidät kauaksi paikallisosastomme alueelta. Tien kotiimme sulkee raja, mutta muistojen siivin lentää sinne takaisin, eivät mitkään rauhansopimukset ja pykälät voi meitä estää. Mielessämme lähdemmekin rakkailla seuduille pääpiirtein kertaamaan sitä, mitä paikallisosastomme lottatyöllä on kerrottavaa vuoden 1939 aikana ja vuodesta 1940 tähän saakka.

Alue: Sakkolan paikallisosasto käsitti vastaavan suojeluskunnan alueen. Kyläosastoja oli kahdeksan: 1. Haidermaa 2. Haparainen 3. Kiviniemi 4. Lapinlahti 5. Petäjäjärvi 6. Riiska 7. Sakkola ja 8. Vilakkala.

Paikallisosaston johtokuntaan kuuluivat puheenjohtaja Kreetta Halminen, Petäjäjärven emäntäkoulun johtaja, varapj Irja Kuokkanen, sihteerinä ja rahastonhoitajana Aili Salmenvuo. Muonituspäällikkönä Matti Valkonen, lääkärintähtäjä Meri Männikkö, keräys- ja konekirjoituspäällikkönä Maikki Holttinen apulaisinaan Alina Kekkonen ja Aino Ropo.

Käsityöneuvos Tyyne-Kerttu Virkin "Elämäntyö" -näyttelyssä on myös lottapuku ja Sakkolan kartta. Virkki kertoo lähteneensä lottapuvussa evakkomatalle Koivistolta Orivedelle 30.10.1939.

Tapahtumiin kuului suojeluskunnan 20-vuotisjuhla Viipurissa.

7.5. pidettiin konsertti Kiviniemessä.

21.4.39 Lappeenrannassa lottiamme edusti Aili Salmenvuo.

16.5.39 linnoitus aloitettiin, lottia 44 sankarihaudalla, kätettiin lotta Jenny Marjomaa. Reserviläisille annettiin avustusta 15000,-. Lotilla 12000 hengen muonitus. Kannakselle oli lottia pyrkimässä kun voitiin ottaa. Kokoonnuttiiin joka viikko neuvonpitoon.

16.5.39 viesti kulki lottarintamallekin: talvisota lottaravintola oli Sakkolan hovissa, jonka omisti opettaja Matti Valkonen.

7.11. Sipilänmäelle tuli lotta???

Ote Muolaan lottien kokouksesta:

"Rauha oli meille kaikille ankari isku. Ilmielin olisimme kotiemme raunioille uudelleen rakentaneet, koko jäljelläolevan elämämme olisimme Suomen suojaksi pyhittäneet, jos Jumala olisi meidät siihen kelvolliseksi nähnyt", kirjoitti eräs lottamme.

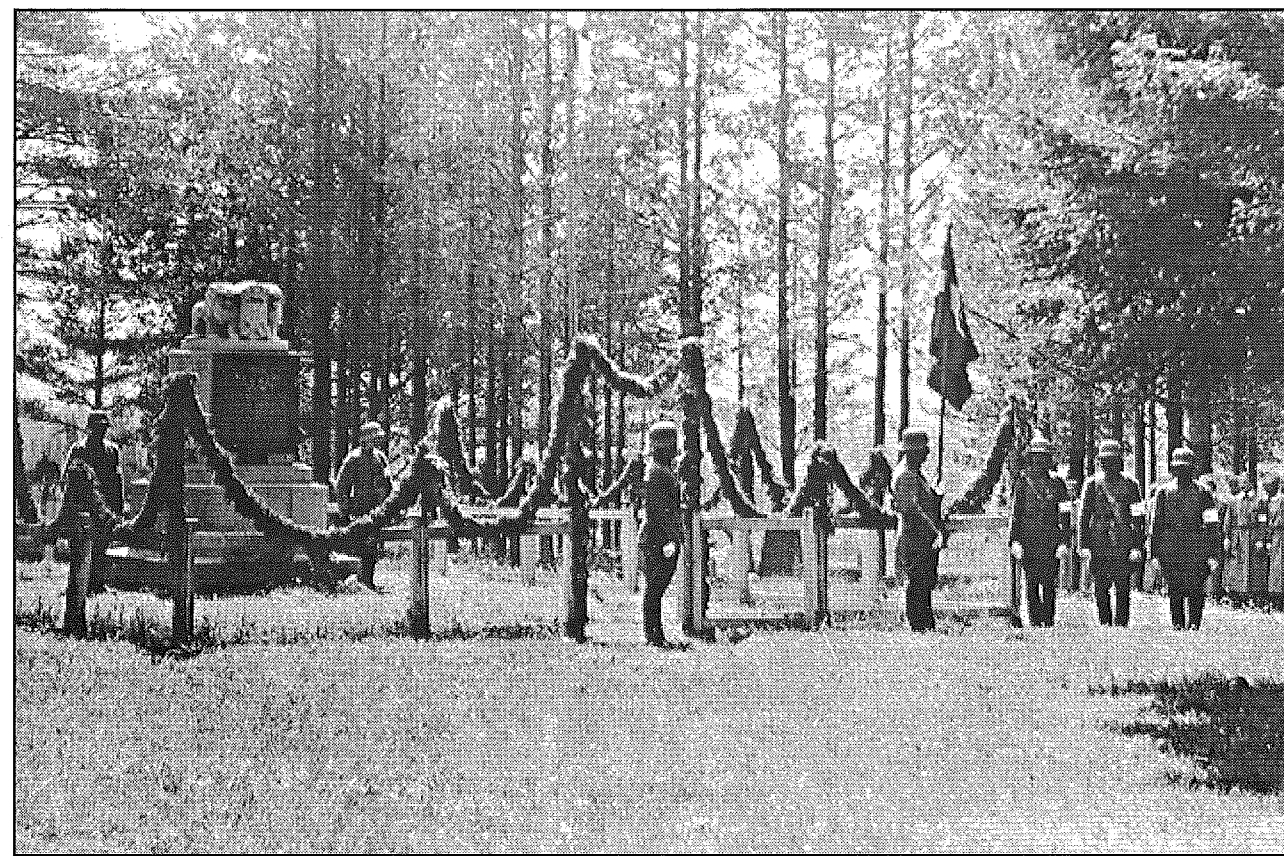
Tähän luulen jokaisen paikallisosaston lottamme yhtyvän, siksi suuri oli lottiemme uhrivalmius.

Emme jaksaa irtautua ajatuksesta, ettemme vielä tekisi työtä omassa, meille niin rakkaaksi käyneessä Muolaan paikallisosastossa. Soisipa Kaikkivaltias Jumala sen ajan pian koittavan.

Tyyne-Kerttu Virkki

Tilaisuudessa vuonna 1934 kyse oli ilmeisesti lottalupausten antamisesta. Puheenjohtaja Toini Valkonen pitää lippua.

Sakkolan kirkon sankaripatsaalla vuonna 1934. Havuköynnökset koristavat tilaisuutta.

Punamultaa Sakkolan Petäjärvellä

Petäjärvellä 1930-luvulla tehtiin punamultaa kahdessakin tehtaassa. Toiseen oli tuonut opin Saksasta Sihvon suvun veljeksistä Ilmari, joka kapteenina asui Petäjärvellä ja rakensi pienen tehtaansa Likolammen palteille. Me koululaiset vietimme siellä mieluisia kesä- ja talvipäiviä silloin kun aikaa liikenä. Oleiluun siellä oli muut syyt kuin punamulta. Likolammet sijaitsesivat runsaan kilometrin päässä Petäjärvien aseman seudun kaupoista etelään. Likolammen ympäristö on erittäin vaihtelevaa maastoa, jossa on sekä jyrkkiä rinteitä ja näinollen talvella hyviä laskelumäkiä että kesällä myös hyvät uintimahdollisuudet. Nimi Likolampi on varmaankin saanut nimensä entisajan tarpeesta liottaa pellavaa sen rannoilla. Itse en muista siellä enää nähneeni pellavan liotusta olihan ostokankaat jo saavuttaneet markkinansa Petäjärvellekin väestön ilmeisen vaurastumisen myötä.

Palteilla oli hyvät mäenlaskurinteet. Kuparisen Vilholla, Hilikka-tädin tulevalla miehellä oli meidän 30-lukulaisten tietojen mukaan mäkiennätys hypyissä vaikka metrimäärää en muistakaan. Itse hyppäsin veljeni Toimin ja Tapanin kertoman mukaan 16 metriä. Sekin on mäystinsuksilla ja sen ikäisenä 12-13 vuotiaana ihan riittävä määrä lumesta ja risuista itsetehdyillä hyppyreillä. Veljeni Toimi ei kuulema ollut erityisen innokas hyppäämään pitkälle kun hän oli kerra hypättyään istahtanut pyllylleen ja alta olikin löytynyt kanto jarrumieheksi!! Todettakoon vielä että ilman hyppyriä niillä mäillä sai vielä paremman kyydin kun valitsi oikean mäen. Muunmuuassa sellainen löytyi isomman Likolammen eteläpuoleiselta mäeltä, jossa varsinaisen rinteiden yläpuolella on vielä vauhtia lisäävä

nyppyrä.

Likolammet tulivat meille muutenkin erittäin mielenkiintoiseksi paikaksi sodan aikana. Me Petäjärvien aseman koululapset kävimme siellä kansakoulua venäläisten rakentamassa talossa, jossa oli varsinaisesti yksi luokahuone ja siinä samanaikaisesti kävi opinahjoa 4 koululuokkaa. Kyllä Irja Anderssenillä oli varmasti hoidettavaa kanssamme. Pidimme kuitenkin opettajastamme kovasti. Kevätlukukaudella kävimme oppilasvoimin ostamassa lähikaupastamme, siis Hovinkylästä muistolahjan opettajallemme. Se oli muistikuvani mukaan jonkinlainen riippuva kukkateline.

Nyt kun Likolammet on tehty tutuiksi voidaan mennä otsikon asiaan. Kapteeni Ilmari Sihvo oli saamieni tietojen mukaan tuonut opin Saksasta jääkärikautensa tuloksena tiedon ja taidon punamullan valmistamisesta maassa olevasta keltaisesta mullasta. Samasta aineesta sai myös suodatettuna valmista keltamultaa ja eräitä muitakin laatuja. Ilmeisesti hän oli Petäjärvellä asuessaan löytänyt keltaista väriä sisältävää maata Likolammen maastosta ja rakentanut sinne pienehkön valmistuslaitoksen. Itse en siitä muuta muista kuin sen että näin hänen silloin tällöin ajavan nelipyöräkärriyllä asemalle päin istuen pienen tynnyrin päällä. Näin jalostettu väriaine siirtyi eri kuljetusmuotojen välityksellä kuluttajille.

Isämme Iivari ja äitimme Alma elätti Suvenhännässä syntyneet kolme poikaa käsittävän poikueensa Petäjärvien Syväojalla sijainneessa talossa. Raha oli silloin tiukoilla. Isäkin sai annettua käsirahan Paukun Heikin Petäjärvien Syväojalta myymästä pienestä talosta piharakennuksineen vasta 1932

syksyllä käytyään ne tienaaamassa muurauksella. Isähän kävi kesällä tekemässä muuraustöitä ympäri pitäjää saatuaan erinomaisen muurinopin langoltaan Filemonilta Riiskasta. Talvella käytiin metsätöissä. Äiti huolehti pääasiallisesti muutaman hehtaarin käsittävän tilan maanviljelystä ja muusta talouden pidosta. Viimeiset maksut pientilasta sitten hoidettiin vasta ensimmäisistä sotakorvauksista jatkosodan aikana. Talo käsitti tuvan ja kamarin. Karjasuojaan eli navettaan sopi muistaakseni 2 lehmää, kanoja ja tietenkin emakko, jonka tuotto saatiin pari kertaa vuodessa rahana porsaiden muodossa. Omasta takaa saatiin siis liha jouluksi ja koko talveksi. Eteisessä oli kolme tiinaa yhdessä oli sianlihaa, toisessa itse kerättyjä puolukoita ja kolmannessa sieniiä. Talon ja navetan lisäksi pihapiirissä oli omenapuiden vieressä aittarakennus, pääty Syväojalle päin. Kaivo ja sauna. olivat vähän alempana Petäjärvien niitylle päin. Aittarakennus näyttölee sikäli tärkeää osaa tässä jutussa, koska myöhemmin esille tuotavan punamultatehtaan eräs tärkeä osa eli punamultamyllly sijaitsi aittarakennuksessa. Voitte olla varmoja että meidän omenat olivat punaisia onhan punamullan jauhatusta aika pölyävää hommaa.

Punamullan tekoon isä perehtyi muuraustoimensa ansiosta. Ilmari Sihvon pienessä Likolammin tuotantolaitoksessa oli käynyt vahinko, jossa tarvittiin muurarin apua. Sihvon punamultamylllyn voimakoneena oli rautapyöräinen traktori, joka kävi meidänkin pellolla muokkaustöissä. Korjattuaan Ilmarin punamultatehtaan uunin isällä alkoi raksuttaa oman samankaltaisen tuotantolaitoksen perustaminen. Isä oli

käsistään taitava ja nerokas keksimään uusia ideoita ja toimintamenetelmiä vaikka olikin käynyt kansakoulua 2 kuukautta jonka jälkeen äijäni Tuomas oli käskennyt hänet tienaaamaan rahaa metsätöihin koska niitä herroja on jo muutenkin tarpeeksi. Ollessaan muuraamassa Lapinlahdessa tuli siellä puheeksi punamulta-asia. Lienee vaikka ollut Kalloksen perheen navetan muurauksessa, jossa Esko toimi hanslaakarina. Keskustelu oli käyty punamullan teosta ja raaka-aineesta.

Isä kertoi minulle ollessaan Hinnerjoella 1990-luvun alussa, että Eino Ikävalko, joka kaatui Taipaleessa 8.2.1940 oli tällöin maininnut nähneensä Lännäjärvien takamailla keltaista maata. Kun isä sitten ehti vapaalle hän ensi töikseen meni tarkistamaan asian ja toi polkupyörällä näytteet kotiin. Tapansa mukaan hän toimi ripeästi ja otti välittömästi näytteet käsittelyyn eli kävi paistamaan tuomaansa keltaista maata hellalla seurauksen ollessa punainen tupa myös sisältä päin. Paistuesssa keltainen maa muuttui punaiseksi. Äitini ei useinkaan esittänyt jyrkiä vastalauseita isälle mutta silloin oli äitikin riehaantunut. Tämän muistaa 3.11.1998 70-vuotta täyttänyt veljeni Toimi Tuomas hyvin. Isä oli kuitenkin vain jatkanut viheltelyään ja hyräilyään. Näin sai alkunsa punamultatehtaan perustaminen Ilmeisesti värien raaka-aineeksi kelpaava maata on niillä seuduilla muuallakin. Mm Matti Nuora, Laintädin mies tietää siitä kertoa.

Punamulta oli silloin hyvin kysyttyä tavaraa rakennusten maalauksessa. Markkinointi oli silloin ilmeisen helposti järjestettävissä kunhan tuotanto saataisiin alulle ja erilaiset vuokrat ja luvat kuntoon. Kun isä tunsu hyvin Suvenhännässä asuneena porsasparisniekka Vilho Sipiläisen ja hänen kauttaan Vilhon lankomiehen ulosottomies Vilho Laamasen järjestyi tehtaan muodostaminen johdon osalta helposti. Sitä täydennettiin vielä kuljetusalan asiantuntijalla eli Petäjärvien asemapäälliköllä (virallisesti asemamestari) Aleksanteri

Väänäsellä. Isä jätti päätoimisen muuraamisen ja siirtyi työnjohtajan tittelillä hoitamaan itse tuotantolaitosta.

Kuten sanottu maa vuokrattiin Raudun rajalla olevan Vääränmäen luota. Samaan paikkaan rakennettiin uunin arina ensin raudasta mutta sen räjähdettyä isä ammattimiehenä teki sen tulenkestävästä tiilestä. Uuni rakennettiin vähän vinoon asentoon. Märkä keltamultaaaines kipattiin kottikärryistä yläpäähän ja alapäästä sinne vähitellen työnnetty punaiseksi ja roskistakin poisalanut punamulta voitiin siirtää rautaisissa bensiinitynnreissä välivarastoon tai suoraan hevostyöillä myllytykseen Syväojan talousrakennukseen, jossa muistaakseni Olga Mörsky toimi myllärinä. Hänellä ja koko kotipiirillämme oli silloin punainen olemus joka välillä vaihtui vähän keltaisemmaksi.

Punamultauuni päästettiin yksi sammumaan ja sytytettiin taas aamulla. 1939 oli tilauskanta niin hyvä, että tuotantoa piti tehostaa. Tuotantoaika pidennettiin aamusta. Veikko Karvonen, joka edelleen on kautta aikojen parhaimmaksi maratonaariksi arvostettu juoksija, kävi aamuvarhaisella neljän viiden välillä sytyttämässä uunin ja valvoi sitä niin kauan että hänen isänsä Juho tuli jatkamaan punamullan polttoa. Sytytysmatkan Veikko teki juosten ja ehti vielä kouluun myöhästymättä. Tämä tapahtui 1939 toukokuussa. Matka yhteen suuntaan oli noin neljä kilometriä. Koulun päätyttyä työnjohtaja-isämme tarjosi Veikolle jatkuvaa työtä 25 penniä tunnilta, mutta Veikko tunti vetoa enemmän sukulaisten luo Rautuun hevosten pariin.

Keltaväriksi aiottu keltainen raakamaa kuljetettiin Lännejärven rannalle rakennettuihin valuma-altaisiin, jossa oli kolme porraitattain asetettua allastasta. Ensimmäiseen laitettiin keltavärimaa ja huuhdeltiin sitä vedellä jolloin raskas aines laskeutui pohjaan ja varsinaisen keltamultaa valui seuraavaan altaaseen

ja sen jälkeen vielä kolmanteen. Tässä keltamulta kuivattiin. Se tapahtui hitaasti, koska nyt keltamullan piti laskeutua pohjaan ja pintaan jäänyt vesi laskettiin pois. Aurinko sopivasti saattoi auttaa viime vaihetta. Kuivunut keltamulta oli ohutta levyä, joka siirrettiin vuorostaan Syväojalle myllyyn ja näin saatiin uusi väritys lähitienoille.

Tuotanto eri väreissä oli keskimäärin 1500 kg päivässä. Valmiit puna- ja keltamultasäkit vietiin asemalle jossa ne välivarastoidiin ja kuljetettiin kuluttajille. Johtokunnan muut jäsenet suorittivat markkinointi- ja myyntityön. Tavaralle oli menekkiä. Talvisodan alle asemanvarastoon oli jäänyt 83 tonnia valmiita värejä, jotka pääosan oli ostanut Pohjanmaan kauppiat. Venäläiset olivat myös pitäneet väreistä. Ne olivat poissa kun tulimme keväällä 1942 asumaan palamatta jääneeseen aseman saunaan. Yhdessä huoneessa asui vähän aikaa kolme perhettä. Maskottina oli vielä orava, joka syötyään kotitekoista saippuaa halesi.

Vaikka kotitalomme olikin hyvin maalattu ulkoapäin niin kyllä sitä vielä erikseenkin maalattiin. Pitihän käytännön kokeita tehdä uutuustuotteella. Pihamme raunioiden ympärillä oli vielä 1990-luvulla punaista maata joka tuli esille maata potkimattakin. Myllynä toimineen aitan paikalle on pietarilainen perhe rakentanut datsansa. Heidän pihamaansa väri näytti punaiselta vielä 1990-luvulla. He kyllä kertoivat sitä löytyvän muualtakin lähitienoilta. Samaa mieltä olemmemekin Alman ja Iivarin pojat.

Kaikki edellämainittu suunnittelu ja rakennustyö tapahtui 1937-39. Yksinkertaisin menetelmin, tarmokkaalla otteella ja tehokkaalla myyntityöllä Kannaksen Väri Oy:llä olisi ollut menekkiä, mutta sota tuli väliin. Vielä sodan jälkeen oli tullut kyselyjä värien saannista.

Teuvo Kuparinen,
Espoo

Sakkolan perinnehanke etenee

Sakkolaan liittyvän perinne- ja muistotiedon keruulle ja taltioinnille on järjestymässä yhteiskunnan tukea.

Asiaa koskeva hanke sisältyi Suvanto-säätiön ehdottamassa ~~nuka~~ Tampereen seutukunnan POMO-rahoittettavaan Kantri-seutuohjelmaan.

POMO tarkoittaa Paikallista O m a e h t o i s t a Maaseutukehityksen Ohjelmaa. Tässä maatalousministeriön hallinnoimassa ohjelmassa

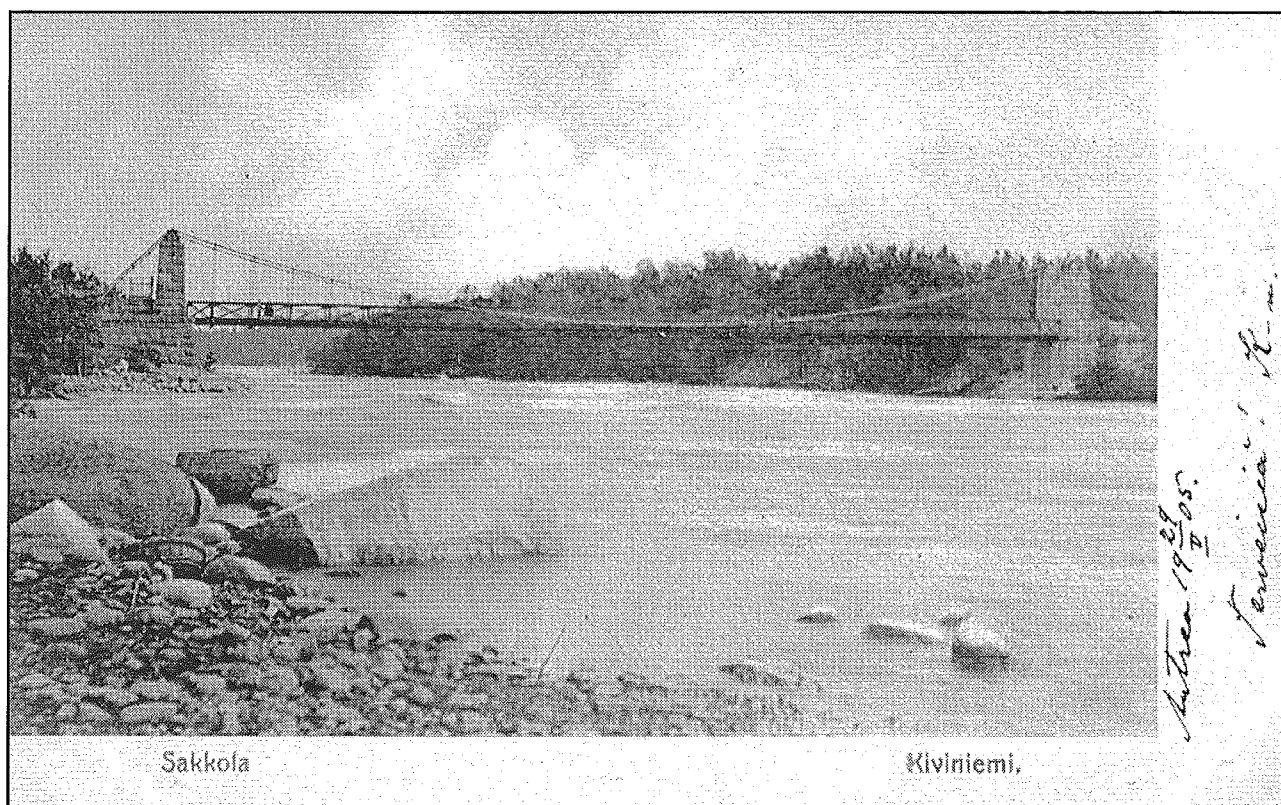
keskeistä on yhteisöllisyys, ihmisten laaja (talkoo-)osallistuminen sekä vähäinen byrokratia. Hankkeiden rahoitus koostuu valtion, kunnan ja yksityisen puolen rahasta.

Sakkolan perinne-hanke tulee organisoimaan laajat talkoot, joilla Sakkolaan liittyvä muisto-, perinne- ja asia-aineisto kootaan ja talletetaan tulevillekin polville. Tähtäimessä on erityinen Sakkola-museo, joka esittelisi

saatua aineistoa elämyksellisesti ja modernein keinoin.

Hankesuunnitelman mukainen loppusumma on 200 000 mk, mutta lopullinen summa selviää vasta maatalousministerin päättäessä paljonko kukin seuturyhmä saa POMO-rahaa. Asia ratkennee viimeistään helmikuun aikana.

Perinnehanketta organisoi ja siitä vastaa Suvanto-Säätiö.

Perinnettä ovat myös vanhat, ennen sotia kuvatut postikortit, joita Lempäälässä asuva Esko T. Koironen on onnistunut löytämään.

Raportti pakkoluovutetusta Karjalasta tänään ja huomenna

Valtiotieteen tohtori Jukka Seppinen laati viime vuonna Karjalan Liiton toimeksiannosta analyysin Suomen hallituksen lähialuepolitiikasta sekä mallin mahdollisesta strategiasta Karjalakysymyksen kansallisesta hoitamisesta toimenpide-ehdotuksineen.

Selvityksen pohjalta Karjalan Liitto järjesti seminaarin eduskunnassa ja teki valtiovallalle esityksensä Karjala-kysymyksen ratkaisun edistämiseksi.

Selvityksen myötä tekemässään kirjasessa Seppinen arvioi voimassaolevia kansallisia sekä Euroopan Unionin rahoitusmuotoja ja esittää rahoituksen kohdentamisen muuttamista parantamaan konkreettisella tavalla Karjalan asian ratkaisua. Raportissaan Seppinen tekee myös useita muita esityksiä, jotka tähtäävät alueen kulttuuriperinnön, alueen alkuperäisväestön ja siellä nykyään asuvien asukkaiden oikeuksien turvaamiseen sekä pakkoluovutetun alueen monipuoliseen kehittämiseen.

- Kehittämisprosessi on kuitenkin kytkettävä alueen integroitumiseen takaisin Suomeen, toteaa Seppinen, jonka visioon kuuluu myös Venäjälle mielenkiintoisen taloudellisen kehityspanoksen luominen.

- Se kohdistuisi ennen kaikkea Luoteis-Venäjän alueelle.

Raportin on kustantanut Karjalan Kirjapaino, mistä halukkaat voivat julkaisua tilata tutkittavakseen.

Kolakka ilma

Talvella on hyvä pitää itsensä pienessä hilskiessä, ettei palellu. *Hilskiessä* = pienessä liikkeessä.

Kohmettunt tarkoittaa kylmettynyttä.

Kun lauhtuu, niin ilma *vientyy*.

Villakangas eli *kirssi* lienee lämpimintä päälle pantavaa.

Viileä on *kolakka*.

Savupiippua tarkoittaa *korsteeni*.

Murresanat ovat Emma Koirasen tallentamia.

Matka idän ja lännen rajamaille

Karjalan Liitto järjestää Karjalan kysymystä taustoittavan seminaarimatkan Baltiaan, Puolaan ja Kaliningradiin 5.-11.4. Matkan tutustumisen kohteena ovat idän ja lännen rajan vaihtelu ja sen mukanaan tuomat muutokset Karjalaa etelämpänä.

Matkan teemana ovat maailmansotien tuomat rajamuutokset, väestön evakuointi, asutukset ja rajoihin liittyvät ratkaisemattomat kysymykset. Erityisesti on tarkoitus tutustua Kaliningradin eli Königsbergin alueeseen. Toisen maailmansodan evakkojen kohtaloita ja evakkojärjestöjen toimintaa esitellään ja rinnastetaan siirtokarjalaisten tilanteeseen.

Matkan asiantuntijoina ovat historian dosentti Silvo Hietanen ja Saksan entisen Itä-Preussin kulttuurin erityisasiantuntija, Königsbergin evakko, professori Dietrich Assman. Lisätietoja matkasta saa Karjalan Liitosta, ilmoittautumiset tehdään matkatoimisto Finnsoviin.

SUVANNON SEUTU JULKAISEE

jokaisessa numerossaan suruviestit,
merkkipäivät,
hääpäivät, kastetut,
valmistuneet
yms. perheutiset.

Lähetä toimitukseen teksti, tiedot sukujuurista yms,
liitä mukaan myös valokuva.

Os. Suvannon Seutu, Rautasemantie 375, 37550 Lempäälä.
Puhelintiedustelut iltaisin ja viikonloppuisin p. 03- 3748 448.

SAKKOLAN HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on edelleen saatavana, samoin kirja Sakkolan kylät tuvasta tupaan.

Kirjoja voi hankkia Osuuspankin konttorista Lempäälässä.

Kirjoja myyvät myös Eino Kuisma, Punkalaidun, sekä Lempäälässä Anneli Kuisma, Esteri Lojonen ja Aaro Viskari
Anneli Kuisma hoitaa postitettavat tilaukset, puh. 03- 3748 410

Sakkolan historia II maksaa 70 markkaa ja
Sakkolan kylät tuvasta tupaan 110 markkaa.
Postilähetyksistä peritään lisäksi lähetyskulut.

**HANKKIKAA NYT PITÄJÄTEOKSIA
- VAIKKAPA LAHJAKSI!**

SAKKOLAN PITÄJÄ- JUHLAN VIDEO

Saatavissa nyt myös 50 minuutin mittainen pitäjäjuhla-video kesän 1997 juhlista Sakkolassa. Tilaa värikäs dokumentti historiallisista juhlallisuuksista Karjalan kotikunnulta hintaan 150 markkaa.

TILAUKSET:

Ilpo Kuparinen puh. 03- 3738 195, 254 0640 tai 0400 307 550

Videota voi myös noutaa Crane Video Oy:n toimipisteestä
Tampereen Näsilinnankatu 28

tai Vesilahdesta Kuparisen kotoa Rautialantie 525.

Tilauksia otetaan vastaan myös Suvanto-Säätiössä.

PITO-KALAASI KY

Pitopalvelu Aila ja Kati Heikkilä, Tampere

Puh. 03-343 3902, 03-266 2002, 0400 548 526

**Seuraava Suvannon Seutu ilmestyy
maaliskuun loppupuolella,
ennen pääsiäistä.**

**Lehteen tarkoitettu aineisto pitää
olla toimituksessa pe 5.3 mennessä.**

Putkiliike P. Nuora Ky

37560 KULJU

Puh. 367 6100

**TILAA SINÄKIN
OMA
SUVANNON SEUTU**

♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦
*Seuraava lehti
ilmestyy
maaliskuussa.*

SUVANNON SEUTU

**Suvannon ympäristön
kotiseutulehti**

Ilmestyy vuonna 1999 8 kertaa

Tilaushinta

80 mk/vuosikerta

Ilmoitushinnat

1 mk palstamillimetri (+alv 22%)

Toimituksen konttori ja osoite

Rautasema, 37550 Lempäälä

Puhelin (03) 374 8448 iltaisin

Postisiirtotili

TA 359 751

Pankki

TSOP, 37500 Lempäälä

Tilinumero 522803-211955

Vastaava toimittaja

Marjo Ristilä-Toikka

Toimituskunta

Esko Kallonen

Eero Koppanen

Ritva Koski

Juha Kuisma

Hannu Paukku